

נייר עמדה - התנגדות להיתר לחיפוש גז ונפט באזור שפלת יהודה

לפני מספר חודשים נחשפנו במקרה לבקשה שהגישה חברת הנפט "מזוסטרו" למשרד האנרגיה, בדרישה לקבלת רישיון חיפוש נפט וגז חדש בשטח של 500 קמ"ר באזור המועצה האזורית מטה יהודה, בין בית שמש לבית קמה. ב-10.9 המליצה מועצת הנפט¹ לאשר את מתן ההיתר בשטח זה. לא ידוע לנו האם בקשה זו אושרה באופן סופי על ידי הממונה על הנפט במשרד האנרגיה ואנו סבורים שיש לעצור את אישור החיפוש או לבטל אותו ככל שניתן, מהסיבות שיפורטו לעיל.

- פליטות גזי חממה - הפקת גז ונפט, על פני כל שרשרת הייצור, אחראית לכ-55% מפליטות גזי החממה העולמיות מסקטור האנרגיה.² על פי תחזיות סוכנות האנרגיה הבינלאומית (IEA) על מנת למנוע קטסטרופה אקלימית יש להפחית את ייצור הנפט ולא לפתח כלל קידוחים חדשים.³
- פגיעה סביבתית ובריאותית - קידוחי נפט פוגעים באקולוגיה המקומית של סביבת שטחי החיפוש, **מסכנים את בריאות ואיכות חיי התושבים הסמוכים אליו**, ופוגעים בנוף ובשטחים הפתוחים המעטים שנשארו בישראל.
- פגיעה ביעדי הממשלה והתחייבויות בין-לאומיות - מדינת ישראל מפגרת מאוד בקצב והיקף המעבר לייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים, ומחויבת לכך על פי החלטות ממשלה והתחייבויות בינלאומיות. למרות זאת, משרד האנרגיה ממשיך לאשר פרויקטים לחיפוש נפט וגז ביבשה, ללא שום מדיניות סדורה שמוכרת לנו, בניגוד גמור להגיון ובניגוד להכרזות שרי האנרגיה והגנת הסביבה לאורך השנים.⁴

הרחבה:

הענקת רישיונות במדינת ישראל מתבצעת בחסות חוק הנפט משנת 1952, במסלול שכולל את אישורה של מועצת הנפט, אשר הוקמה מכוח חוק הנפט, ותפקידה להמליץ ולייעץ לשר האנרגיה ולממונה על הנפט במשרד האנרגיה, בנושאי חיפוש והפקה של נפט וגז. המועצה היא גוף שחבריו אינם נבחרים, וההחלטות בו מתקבלות באופן בלתי שקוף. הפרוטוקולים של מועצת הנפט חסויים בפני הציבור, והמלצות המועצה מתפרסמות באתר משרד האנרגיה באיחור ניכר יחסי, ובצורה לקונית.

בנוסף, הסמכות על פי התקנות מכח חוק הנפט מתירה לשר האנרגיה לאשר סטייה מחוק התכנון והבנייה. עוד נקבע לפי החוק, כי לאחר שתוכח היתכנות הכלכלית של פרויקט חיפוש נפט, תוכל החברה בעלת הרישיון להכריז באופן אוטומטי על תגלית, ותהיה מחויבת להפקה מסחרית. עקרונות אלו סותרים הלכה למעשה את העקרונות המאוזנים עליהם מתבסס חוק התכנון והבנייה, ואת המשקל הניתן להיבטים הסביבתיים.

בנוסף, מבדיקה שערכנו, עלה כי **שטח הרישיון המבוקש חופף עם שטח של למעלה מ-10 אזורים שמוגדרים כגנים לאומיים ושמורות טבע** קיימות או עתידיות (מצ"ב כנספח למכתב). פנינו עם המידע הזה למשרד האנרגיה, במטרה להתריע כי ביצוע פעולות חיפוש והפקת נפט בשטחים ערכיים אלו עלול להמיט בהם אסון סביבתי. בהתאם, דרשנו לקבל את המסמכים שהוגשו למשרד האנרגיה בנושא, על מנת לוודא שסוגיות אלו נידונות **בטרם** קבלת ההחלטה על חלוקת שטחי ציבור לטובת חיפוש דלקים. חברת מזוסטרו התנגדה להעביר אלינו את הבקשה בטענה כי היא כוללת סודות מסחריים בעלי ערך כלכלי.

¹ <https://www.gov.il/BlobFolder/reports/os-2024-2025/he/petroleumCouncil100924.pdf>

² [Emissions from oil and gas operations in net zero transitions, IEA \(May 2023\)](#)

³ [Net zero by 2050 - Roadmap for the Global Energy Sector, IEA \(May 2021\)](#)

⁴ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001383400>

שטח החיפוש נמצא באזור שפלת יהודה. שטח ארץ מהמם ביופיו ובערכיותו האקולוגית, אשר מהווה בית גידול למינים רבים, בהם הצבי הארצישראלי שהוא מין בסכנת הכחדה עולמית. שיפולי הגבעות הנמוכים מהווים חטיבת נוף ייחודית שהצליחה להישמר בצורה טובה למרות לחצי הפיתוח הרבים. מעידים על כך **ריבוי שמורות הטבע, הגנים הלאומיים והיערות הטבעיים אשר הופכים את חבל הארץ הזה לפנינה בלב מדינת ישראל** ולאחרון אזורי הספר של ארץ ישראל. מרחב החיפוש המבוקש מתפרש על שטח הבילוי והנופש מהגדולים והמרכזיים במרכז הארץ. באזור זה מטיילים אלפי מטיילים מכל רחבי הארץ בכל ימי השבוע בכל עונות השנה.

עוד יש לציין כי לפי מחקרים, מלבד ההשלכות הסביבתיות הברורות מהפקת דלקים, קיימות השלכות אקולוגיות לחיפושי דלקים בשלבי ההפקה השונים, ובפרט בשלב ביצוע סקרים סייסמיים. מאמרים מדעיים מצביעים על ההשפעות הישירות שיש לסקרים סייסמיים יבשתיים על החי והצומח לרבות פגיעה חריפה בהם⁵.⁶ מאמרים אלו מציינים את הצורך בבדיקות נוספות על מנת להבין את מלוא היקפן של השפעות אלה. דוגמאות לפגיעות בסביבה, בנוף ובאקולוגיה ניתן לראות למשל מתוואי משאיות ההרעדה בגרינלנד, אשר נותר מופר במשך יותר מ-70 שנה.

לסיכום – בעידן בו העולם עובר לאנרגיות מתחדשות, אין מקום לקדם חיפושי נפט וגז חדשים, השייכים לעבר. חיפושי נפט וגז בשטחי טבע ייחודיים כמו בשפלת יהודה, יביאו לפגיעה קשה בלב הירוק של מרכז הארץ, שטח המהווה פנאי ונופש למטיילים ותושבים רבים בארץ. אנו קוראים למקבלי ההחלטות במשרדי הממשלה והתכנון להתנגד לחיפושי נפט בשפלת יהודה ולא לקדם אותם בשום אופן.

⁵ <https://dce2.au.dk/pub/TR161.pdf>.

⁶ <https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1752&context=nrei>

